STICHTING

DECEMBER 1999

FORT ORDONNANS

UITGAVE: NEDERLANDS KUSTVERDEDIGINGSMUSEUM 'FORT AAN DEN HOEK VAN HOLLAND'

Het laatste jaar van de twintigste eeuw is in vele opzichten opmerkelijk geweest voor het Fort. Om maar even in herinnering te brengen: een prachtig -welhaast koninklijk- evenement halverwege het jaar bij de opening van het nieuwste D-Day diorama, plannen voor een uniek buitenmuseum die door omstandigheden voorlopig even op de lange baan geschoven moeten worden en interne verbouwingen die wel succesvol afgerond konden worden. Zo zijn verschillende kamers opnieuw ingericht. En ter afsluiting is er een opmerkelijke serie stormlampentochten die als 'bloedstollend' gekenschetst kunnen worden.

Bloedstollend kerstverhaal sluit opmerkelijk jaar af

Er zijn ook zorgen binnen de Fort-muren te bespeuren. Zorgen over de toekomst. Want burgemeester Ivo Opstelten mocht dan wel aankondigen dat 'Rotterdam' het Fort van defensie zal kopen, hoe de toekomst dan financieel ingevuld moet gaan worden, is een vraag waar op dit moment nog geen duidelijk antwoord op te geven is.

Acties

De vrijwilligers doen er overigens alles aan om het Fort zo aantrekkelijk te maken, dat steeds meer bezoekers hun weg naar de Hoekse Stationsweg kunnen vinden. Er zijn dit jaar ook verschillende acties gehouden om extra bezoekers te trekken. Zo werden in de herfstvakantie rond de 400 bezoekers extra binnengehaald met een kortingsactie, waaraan behalve het Fort ook pretparken, andere musea en attracties in het Haaglanden gebied meededen.
Via een bon in 500.000 huis-aan-huisbladen konden bezoekers zich voor half geld laten rondleiden door het museum. Een actie die mede dankzij de enthousiaste medewerking van de Fort-rondleiders een groot succes kon worden.

In de meest onverwachte hoeken en gaten waren de meest 'enge' grappen in scene gezet. foto: Wegener Sijthoff Weekbladen

Stormlampentocht

En dan is er de Stormlampentocht. Wegens groot succes in herhaling. 'Nog bloedstollender' wist Piet Hokke van het Fort vooraf te melden. Twee avonden lang werden bezoekers in kleine groepjes met alleen een olielamp in de hand door de stikdonkere gangen en kamers van het Fort geleid. In de meest onverwachte hoeken en gaten waren de meest 'enge' grappen in scene gezet. De deelnemers aan de rondleiding werden geconfronteerd met het verhaal van kapitein Derksen. En dat was weer gebaseerd op het kerstverhaal van Charles Dickens over de vrek Scooge. Het verhaal was bewerkt door Rob Wissink. In deze Fort Ordonnans is een verkorte versie te vinden van het verhaal dat zich afspeelt in het Fort tijdens een koude periode rond de Kerstdagen, lang geleden.
Gezien het eerdere succes worden er ook begin 2000 weer op de zondagmiddag rondleidingen gegeven door het Fort. De rondleidingen zijn op het programma gezet omdat er tijdens de gebruikelijke winterstop, waarin geen open weekends worden gehouden, wel veel aanvragen binnen kwamen om een kijkje te kunnen nemen in het Fort.
De rondleidingen worden gegeven op de zondag om zowel 12.30 als om 14.30 uur. Voor *f*6,- gaat de bezoeker dan onder leiding van een gids het gehele museum door. De extra zondag-rondleidingen worden gehouden op 30 januari en op alle zondagen in februari en maart. Daarnaast zijn er speciale vakantierondleidingen op dinsdag 29 februari en donderdag 2 maart, alsmede op dinsdag 7 en donderdag 9 maart. Deze rondleidingen beginnen om 13.30 uur.
Vanaf april-mei worden weer de open weekends gehouden.

INHOUD

2 Voorterrein wordt buiten-museum

4&5 Kerstverhaal: geesten waren rond in het Fort

6 Enquête : bezoekers zijn dik tevreden

Een bloedstollend kerstverhaal

Geesten waren rond in het Fort aan den Hoek van Holland

Van Toorn was dood, om daar maar eens mee te beginnen. Hierover bestaat geen enkele twijfel. De overlijdensakte was ondertekend door de geestelijke, de begrafenisondernemer en de dokter uit Hoek van Holland. Derksen had als plaatsvervangend Fortwachter de ondertekende papieren ontvangen. Hij nam de gegevens over in het logboek.

Zo begint het verhaal dat Rob Wissink de deelnemers aan de Stormlampentocht voorlegde. Met alleen een olielampje in de hand werden de bezoekers geconfronteerd met allerlei vreselijke dingen, waardoor er telkens weer ijselijk gegil door de lange gangen klonk. Ja, de fort-vrijwilligers hadden zich behoorlijk uitgesloofd met bloed en doodshoofden en geraamten en doodskisten. Terwijl bij de bezoekers de koude rillingen over de rug liepen, stonden al die vermaledijde Fort-medewerkenden stiekem -heel stiekem- te grinniken in donkere hoeken en gaten.

Het verhaal van Van Toorn's Geest heeft alles -zo verduidelijkte Rob Wissink- te maken met het karakter van Derksen, de plaatsvervangend Fortwachter die samen met de dode Van Toorn jaren verantwoordelijk was geweest voor de dagelijkse beslommeringen in en om het Fort.

Harde man

Derksen was een echte militair, zich strikt houdend aan alle regels. Een harde man, een uitzuiger ook. De kou die hij uitstraalde, verstijfde zijn oude gelaatstrekken, doorbeet vinnig zijn neus, rimpelde zijn wangen, verstramde zijn gang, maakte zijn ogen rood, zijn dunne lippen blauw en zijn stem snerpend. Vorstige rijp lag op zijn hoofd, op zijn wenkbrauwen en om zijn ongeschoren kin.

Zelfs, zo wist Rob Wissink, trokken de vogels als ze Derksen zagen, zich terug in de hoogste bomen, verscholen zich in de geweergalerij of in de uitkijkposten bij het Fort.

Maar het kon Derksen niet schelen. Het was wat hij wilde...

En dan, op een zekere dag vlak voor Kerst, terwijl het buiten guur en mistig was en ook binnen de fortmuren de warmte alleen af leek te

Met alleen een olielampje in de hand werden de bezoekers geconfronteerd met allerlei vreselijke dingen, waardoor er telkens weer ijselijk gegil door de lange gangen klonk. foto: Wegener Sijthoff Weekbla

men van de olielampen, de soldaten hun armen tegen de borst sloegen om warm te worden, kwam de commandant uit de bakkerij Derksen een Vrolijk Kerstfeest wensen. Maar Derksen vond het allemaal maar onzin. Kerstmis... Niks voor hem. Ook de kerstwens van de administrateur deed hij af met een grauw en een snauw. En vrij nemen voor Kerstmis? Onzin.

Bordje

Dan wordt het avond. Na het eten -een sombere maaltijd in het dorp- gaat Derksen naar zijn kamers in het Fort. Kamers die hij ooit deelde met de gestorven Van Toorn. Hij wil de sleutel in de deur steken. Maar wat ziet hij? Op het bordje waarop het nummer van de kamer staat, verschijnt ineens het gezicht van Van Toorn. Omgeven door een lichtglans. En binnen in de kamers ziet hij in een spiegel ook ineens het gezicht van Van Toorn.
Bij een tweede blik is het nummer weer het nummer en in de spiegel ziet hij alleen z'n eigen gezicht. Onzin, concludeert Derksen dan ook.
Maar dan... Dan ziet hij ineens een lang niet gebruikte bel langzaam bewegen. Maar al gauw begon ze hard te luiden en te luiden. Tot het geluid ineens stopte en vervangen werd door een rammelend geluid vanuit de koepels. Alsof iemand er met zware kettingen rondliep. Derksen hoorde het geluid duidelijk in de trap af komen, door de cellengang, recht op zijn deur af. En toch is het onzin, dacht Derksen.
Maar dan gaat de deur open. En daar komt Van Toorn's geest binnen. Hetzelfde gezicht. Helemaal hetzelfde.

Kwellen

Uiteindelijk gaat de geest op Derksen's verzoek zitten. 'Waarom kom je me kwellen', vraagt een doodsbange Derksen. En dat zegt de Geest van Kees van Toorn: 'Van ieder mens wordt verlangd dat de geest in hem naar alle kanten zich onder de medemensen begeeft. Ver en wijd wandelt onder hen. Doet de geest dit niet tijdens het leven, dan is hij veroordeeld dit te doen na zijn dood. Hij is dan gedoemd door de wereld te dolen en getuige te zijn van datgene waaraan hij geen deel meer kan hebben, maar waaraan hij deel had kunnen nemen om op aarde gelukkig te zijn. En de keten die ik draag, is de keten die ik mij in het leven gesmeed heb, uit vrije wil."
En, vraagt de geest aan Derksen: wil jij de zwaarte en de lengte kennen van de keten die je zelf smeedt?'

Getroost

Nee, dat wil Derksen niet. Hij wil getroost worden. Maar de geest kan hem niet troosten. 'Troost wordt gebracht door andere dienaren aan andere soorten mensen. Ik kan niet rusten, ik kan nergens opontholud hebben. Mijn geest begaf zich nooit buiten de smalle gangen van het Fort. Ik heb nog lange tochten voor de boeg. Niet te weten dat voor elke christelijke ziel, met goede wil in onze kleine kring van het fort, het sterfelijke leven te kort is voor het onbeperkte van zijn vermogens. Niet te weten dat het langdurigste berouw geen herstelling kan geven voor de verzuimde gelegenheden van het leven. En toch, zo ben ik geweest."
Derksen begint nattigheid te voelen. Leefde hij immers ook niet zoals Van Toorn altijd had gedaan? Hij wordt steeds banger. Nee, de Geest kan hem niet helpen. Hij vertelt waarom hij langs is gekomen: om hem te waarschuwen. 'Je hebt nog maar een kans, een mogelijkheid om mijn lot te ontgaan.'
En dan vertelt de Geest dat Derksen drie nachten achtereen bezoek zal krijgen van telkens een andere geest. 'Zonder hun bezoeken, kun je niet hopen het pad te vermijden dat ik heb bewandeld..."

Eerste geest

De eerste geest blijkt de Geest te zijn der Voorbije Kerstdagen. Samen lopen Derksen en de geest terug naar de gang waar Derksen ooit als soldaat het Fort was binnengekomen. De gang met de cellen, waarin ooit de gevangenen vast zaten. Waarin nu zijn mede-soldaten van destijds vrolijk rondwandelen, zich verheugend op Kerstmis. De geest leidt hem echter naar een klein donker kamertje waar een eenzame soldaat stil zit te lezen. Derksen herkent zijn jongere ik...

Tweede Geest

Een nacht later, wordt Derksen geconfronteerd met de tweede geest. De Geest van het Tegenwoordige Kerstfeest. Hij wordt naar een van de koepels geleid, waar een vrolijke kerstsfeer in is aangebracht. Waar tafels staan vol met eten en drinken.
Maar Derksen mag van de geest niet meedoen. Hij vindt Kerstmis immers maar onzin... 'Ga zitten in dat hoekje. Blijf daar totdat u van honger en dorst zult sterven.'

Derde Geest

En dan, op de derde nacht, ontmoet Derksen de Geest van de Toekomst. Die laat hem zijn soldaten in het Fort ontmoeten. Derksen blijkt overleden te zijn. Niemand wil naar zijn begrafenis. Wel zijn ze duidelijk blij van hem verlost te zijn. "Ik dacht dat hij nooit dood zou gaan", zegt een van de soldaten.
En dan. Ja dan begrijpt Derksen het. "Het ongelukkige verhaal van deze man zou de mijne kunnen zijn. Mijn leven zoals het nu is, gaat die richting uit."
En Derksen wil niet langer meer de man zijn die hij was. Hij smeekt de Geest van de Toekomst: "Verzeker mij dat ik als mijn leven verander, een omkeer kan brengen in de schaduwbeelden die jullie mij hebben getoond."
En hij belooft de Geest: 'Ik zal Kerstmis vieren met al mijn manschappen. Het kerstgevoel zal ik vasthouden, gedurende het hele jaar...."

Fort herbergt kostbare schatten

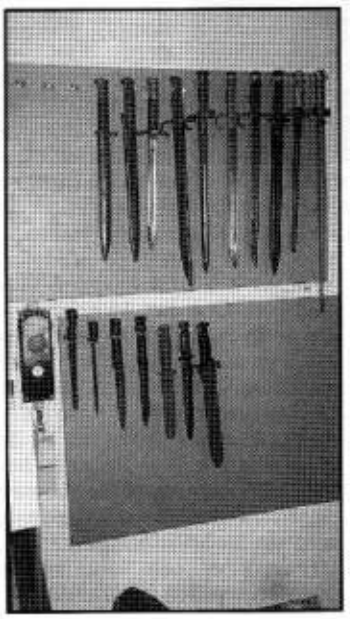

Net als in alle andere musea beschikt ook het Fort over geheime depots waar de meest wonderlijke zaken te vinden zijn. Met name Piet van Noort heeft in zijn schatkamers vele bijzondere stukken. Wat te denken van een messenverzameling? Ook zijn er vele uniformen te vinden, klokken, radio's, foto's, linten, borden... Wie iets bijzonders zoekt, kan altijd bij Piet van Noort aankloppen.
Overigens is zijn grootste schatkamer inmiddels leeg gehaald. Het Fort is immers bezig met een conserveringsproject, waarbij alle spullen op de best mogelijke manier bewaard worden. Dat betekent dat collecties bijeen worden gebracht in aparte kamers.

Voorterrein wordt buiten-museum

Als de plannen door hadden kunnen gaan, waren de vrijwilligers al maanden aan het werk geweest om het voorterrein aan de Stationsweg in te richten als buiten-museum. Helaas, het werk moest worden uitgesteld. Er zouden, zo waren de berichten, explosieven kunnen liggen op het terrein aan de kant van de Nieuwe Waterweg. Dat gedeelte zal worden ingericht als Waterwegpark, waar het Fortterrein dan weer deel van zal gaan uitmaken.

Door het Projectbureau Waterwegcentrum, dat plannen heeft opgesteld om Hoek van Holland in de toeristische vaart der volkeren omhoog te stuwen, werd de EOD (Explosieven Opruimings Dienst) ingeschakeld. Deze dienst dook in de archieven, maar kon geen aanwijzingen vinden dat er explosieven uit de Tweede Wereldoorlog zouden liggen op het terrein.
De uitkomst van dit onderzoek werd eind november bekend gemaakt. Mede met het oog op de winterperiode werd besloten de aanleg van het park -en dus ook van het buitenmuseum- voorlopig uit te stellen.

Jammer

Ontzettend jammer vindt iedereen binnen het Fort het. Want hoewel uitstel zeker geen afstel is, zou het natuurlijk erg leuk zijn geweest als het komende voorjaar het buitenmuseum geopend had kunnen worden. Dat zou zeker weer meer bezoekers -dus meer inkomsten- hebben betekend.

Herinrichting

Waar het om gaat, is de herinrichting van het voorterrein aan de Stationsweg. Waar nu nog kanonnen her en der verspreid staan en waar de onderdelen van de koepel van het fort in Velzen liggen te verroesten, zal straks hoe dan ook een uniek buitenmuseum zijn gerealiseerd, waarin de geschiedenis van de Nederlandse kustverdediging vanaf het begin van de jaartelling tot nu in beeld wordt gebracht.
De dichtgespijkerde ruïne op het terrein -bij ingewijden bekend als het M-gebouw- zal worden gerestaureerd en ingericht als mini-museum. Hier komt de geschiedenis van de luchtverdediging tot leven.
Overigens is het Fort hard op zoek naar foto- en filmmateriaal over de luchtgevechten boven het Westland. Dat moeten er veel meer zijn geweest dan tot nu toe werd aangenomen. Ook verhalen uit die tijd worden momenteel verzameld.

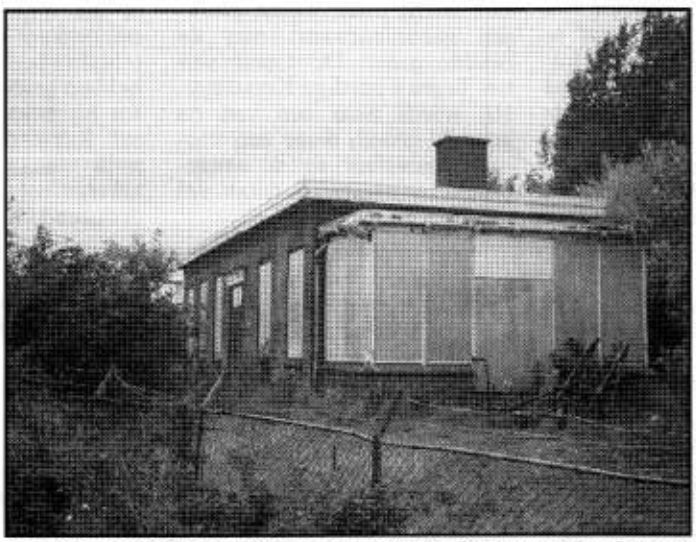

De dichtgespijkerde ruïne op het terrein -bij ingewijden bekend als het M-gebouw- zal worden gerestaureerd en ingericht als mini-museum
foto: Nederlands Kustverdedigingsmuseum

Het is de bedoeling dat de opstallen bij de trap worden ingericht als entreegebouw, waar de bezoeker ook nadere informatie kan vinden over het museum. Vanaf dat punt zal op het voorterrein de ontwikkeling van de kustverdedigingswerken via reconstructies in beeld worden gebracht.
Om te beginnen wordt er een houten fort geplaatst. Meer een houten muur eigenlijk, die in de tijd van de 'speren en de katapult' ter bescherming om dorpen heen gebouwd werd.
In de Middeleeuwen werd het hout vervangen door steen. Pas in het industrialisatietijdperk (1800-1918) begon men te denken aan een andere manier van verdedigen. Op strategische posities werden betonnen forten gebouwd. Het Fort aan den Hoek van Holland, dat in 1889 opgeleverd werd, is daarvan een voorbeeld en is overigens momenteel het enige pantserfort in zijn soort dat nog in goede staat verkeert.
Ook authentieke kleinere schuilbunkers -geintroduceerd ter bescherming van de manschappen en burgers - worden tentoongesteld op het Fortterrein, evenals loopgraafsegementen uit de Tweede Wereldoorlog. Op het terrein wordt verder een prominente rol toebedeeld aan de dan gerestaureerde pantserkoepel van Velzen.
Overdekte loopgraafsegmenten zullen een tunnel gaan vormen onder het ook nog te realiseren verhoogde uitkijkpunt. Een reconstructie van een loopgraaf en een mangat zal de bezoeker een idee kunnen geven van de manier waarop de soldaten vroeger het land moesten verdedigen. Ook het M-gebouw - de oude ruïne die nu verscholen ligt achter het groen - zal onderdeel gaan uitmaken van de buitenexpositie. In de serre is een theehuis gedacht. In de hoofdruimte zou volgens het plan dus een expositie moeten ingericht over de geschiedenis van de luchtverdediging. Verder zou er een schuilkelder kunnen worden ingericht.

Park

Het nu nog met hekken afgesloten terrein aan de kant van de Nieuwe Waterweg zal straks worden opengesteld en ingericht als park. De wandelpaden voeren dan richting het Fort.

Fort op zoek naar foto's en verhalen over luchtgevechten

"Er blijkt", zegt voorzitter Wil Meier "tijdens de Tweede Wereldoorlog boven het Westland en boven de Nieuwe Waterweg veel meer gebeurd te zijn, dan we aanvankelijk dachten. Momenteel zijn we de luchtgevechten aan het inventariseren. Telkens horen we weer nieuwe verhalen over keiharde gevechten komt er weer foto- en film materiaal boven water. Omdat er waarschijnlijk nog veel meer gebeurd is, zouden we iedereen die ons verder zou kunnen helpen, willen vragen ons te bellen op 382898."
De gegevens en het beeldmateriaal zullen in eerste instantie worden gebruikt voor de inrichting van een nieuwe expositieruimte op het buitenterrein van het Fort. In dit zgn. M-gebouw wordt straks als onderdeel van het Nederlands Kustverdedigingsmuseum een mini-museum ingericht waar de geschiedenis van de luchtverdediging tot leven zal worden gebracht. Daarnaast zijn er verregaande plannen om alle verhalen in een boek te bundelen.

Lift is weer gerenoveerd

De lift doet het weer. Er is een einde gekomen aan het gekraak. Soepeltjes en probleemloos wordt de bezoeker nu omhoog en omlaag gebracht.
Het leukste van alles is dat er aan de buitenkant niets te zien is van de renovatie. In eerste instantie zou de lift een plaats krijgen in het Nederlandse Liftenmuseum. Maar... de unieke cabine kon behouden blijven voor het Fort.
Binnenkort zal de lift officieel in gebruik worden genomen in het bijzijn van de sponsors, die het mogelijk hebben gemaakt de uiterst kostbare renovatie uit te voeren.

De afgelopen tijd heeft het bestuur van het Fort zich gebogen over een marketing- en promotieplan. Het duimdikke rapport biedt een handreiking op weg naar een verdere professionalisering. Het is vooral een discussiestuk geworden. "We hebben er als bestuur al vele vergaderingen lang over gesproken. De grote vraag voor ons is hoe we de toekomst in moeten gaan. Ons streven is erop gericht meer bezoekers te trekken. In 2002 willen we een verdubbeling van het aantal bezoekers tot 40.000 per jaar. Kunnen we dan blijven draaien op uitsluitend de vrijwilligers? Of moeten we ook een of meerdere betaalde krachten in huis halen? Hoe moeten we zelf als bestuur verder? Dat soort vragen houdt ons momenteel bezig", legt Fort-voorzitter Wil Meier uit.

Vrijwilligersorganisatie is de kracht van het Fort. Hier worden op professionele wijze poppen gemaakt.

foto's: Wegener Sijthoff Weekbladen

Fort-bestuur discussieert over een verdere professionalisering

Het plan is als afstudeerproject opgesteld door Aysa Celik, Denise v.d. Meer, Mireille Roest en Astrid Schouten van de Haagse Hogeschool, sector Economie & Management. De officiele opdracht werd gegeven door Rabobank Westland Zuid-West. De jongeren zijn er, met op de achtergrond afstudeerbegeleider R. Silos, een half jaar mee bezig geweest.

Uit het rapport komt duidelijk naar voren, dat de huidige opzet -werkend onder de vlag van een stichting -in de Nederlandse museumwereld bepaald niet ongebruikelijk is. Uit CBS-gegevens blijkt namelijk, dat bijna driekwart van de musea in Nederland wordt beheerd door stichtingen, bedrijven, verenigingen en particulieren. De rest wordt door de overheid beheerd.

Kijkend naar de inkomsten wordt het verhaal anders. Landelijk gezien blijkt tweederde van de museale inkomsten te bestaan uit subsidies van rijk, provincies en gemeenten. Dat blijkt bij het fort dus iets anders te liggen.

Vrijwilligers

Nog enkele opmerkelijke gegevens: in de Nederlandse musea blijken er zo rond de 4000 betaalde arbeidsplaatsen te bestaan, terwijl er daarnaast ook nog eens zo'n 8000 vrijwilligers actief zijn. (Volgens de onderzoekers is het belangrijk dat in organisaties waar vrijwilligers en beroepskrachten samenwerken, er duidelijkheid betaat over de verantwoordelijkheden.)

Van de totale lasten van alle musea samen (656 miljoen-cijfers 1995-1996)) had de helft betrekking op personeelskosten. De opbrengsten lagen zo'n 1% lager.

De onderzoekers hebben ook gekeken naar naar wie nu die vrijwilligers zijn. Enkele kenmerkende punten: meer vrouwen dan mannen doen aan vrijwilligerswerk; kijkend naar de leeftijd, dan blijken meer senior-heren als vrijwilliger aan het werk te zijn dan dames; het gaat vaak om mensen met een hogere opleiding.

En wat doen die vrijwilligers in de praktijk? Eenderde houdt zich bezig met bestuurlijk werk, zo'n veertig procent met ondersteunend werk en iets minder dan eenderde houdt zich bezig met organisatorische werkzaamheden.

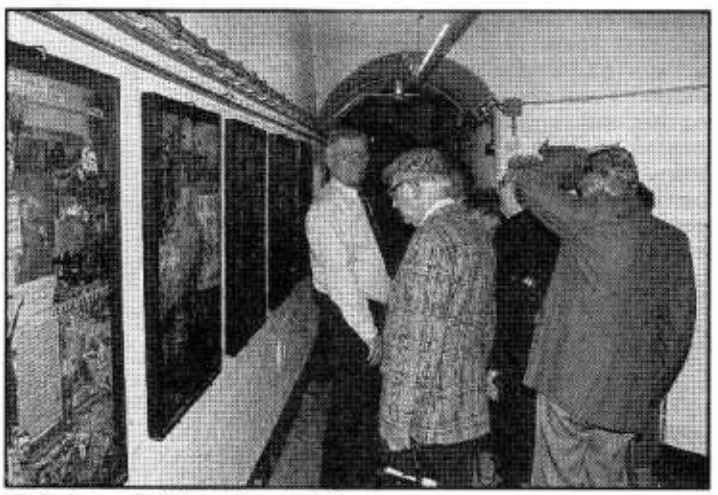

Ook de rondleiders zijn vrijwilligers.

Kracht

De onderzoekers concluderen dat de vrijwilligersorganisatie de kracht van het fort is. De vrijwilliger is de spil van de organisatie en, om hen te citeren, het is belangrijk dat zij dit ook weten.

Maar zeggen de onderzoekers, als het fort meer bezoekers in huis wil halen, moeten de openingstijden worden verruimd. En dan kan die vrijwilliger met een vaste baan buiten het fort niet altijd meer aanwezig zijn om de dagelijkse gang van zaken te begeleiden. Dan moet er volgens die onderzoekers gedacht gaan worden aan beroepskrachten.

Zo'n beroepskracht zou zich ook bezig moeten gaan houden met het binnenhalen van sponsors en het naar buiten toe promoten van het fort.

FORT ORDONNANS

Uitgave van de stichting 'Fort aan den Hoek van Holland, beheerder van het Nederlands Kustverdedigingsmuseum, Stationsweg 82, Postbus 9, 3150 AA Hoek van Holland. Telefoon: (0174) 382898. Fax: (0174) 310128

Voorzitter: Wil Meier.
Redactie: Marijke Brabander
Vormgeving: Koos Jeremiasse
Druk: Johan Koopmans en Willem v.d. Stap

De samenstellers van het marketing- en promotieplan hebben begin dit jaar tijdens drie verschillende dagen in totaal 171 bezoekers ondervraagd over hoe zij denken over het Fort. En de resultaten zijn buitengewoon positief. Het moet een leuke opsteker zijn voor alle vrijwilligers, dat het fort er op nagenoeg alle fronten met een ruime 8 van afkwam. Voor de rondleidingen kwam er zelfs een dikke 8,5 uit de bus en 'het personeel' werd onderscheiden met een ruime 8. Van de ondervraagden wilde 86,5% graag een keer terugkomen. Het fort werd leuk, interessant, goed verzorgd en indrukwekkend genoemd.

Bezoekers gaan naar huis met enthousiaste verhalen over het fort. foto: Nederlands Kustverdedigingsmuseum

Uit enquête blijkt:

Bezoekers zijn dik tevreden

Even iets meer over de ondervraagde bezoekers: 56% was tussen de 31 en 50 jaar; meer mannen (57,3%) dan vrouwen; ruim 60% was niet in het bezit van een museumjaarkaart; de meesten kwamen uit de omgeving van Hoek van Holland; ruim eenderde had het fort eerder bezocht. Twee bezoekers bleken het fort al meer dan 20 keer te hebben bezocht.

Informatiebron

Er is de bezoekers gevraagd, welke informatiebron zij over het algemeen zouden raadplegen als ze naar een museum zouden willen gaan. Daaruit bleek, dat 30% de krant als informatiebron zou gebruiken, 25% zou afgaan op informatie van familie en vrienden, 3% zou in de gouden gids kijken, 9% in de museumgids, 20% zou naar een VVV-kantoor stappen en 8% zou internet raadplegen. Dit soort gegevens biedt het fort-bestuur een handreiking voor verdere stappen op promotiegebied.
In werkelijkheid bleek 52% van de ondervraagden via enthousiaste verhalen van familie en vrienden naar het fort te zijn gekomen, 27% kwam naar aanleiding van informatie via de kranten, 1% zei een VVV-kantoor te hebben geraadpleegd en 1% internet.

Feestgangers

De onderzoekers adviseren aan de hand van deze gegevens de mogelijkheid een feest te geven in het fort uitgebreid te promoten. Feestgangers kunnen dan op hun beurt weer anderen vertellen over hoe leuk het is in het fort.
Natuurlijk waren er ook wel enkele minpuntjes volgens de bezoekers. Sommigen vonden de trappen en de gangen te nauw (...), de openingstijden lieten te wensen over en het buitenterrein werd niet bepaald als uitnodigend ervaren.
Nog een leuke wetenswaardigheid: 29% van de ondervraagden betitelde de toegangsprijs als 'laag'. Zou er een tientje entree gevraagd worden, dan zou 78% van de bezoekers zeker ook gekomen zijn

Steun als begunstiger het Kustverdedigingsmuseum

Het Nederlands Kustverdedigingsmuseum wordt mede in stand gehouden door begunstigers. Men kan begunstiger worden door minimaal *f*25,- over te maken op rekeningnummer 32.32.90.906 (Rabobank), op 81.03.12.328 (VSB Bank) of 12.64.57 (Postbank) ten name van de Stichting Fort aan den Hoek van Holland. Met een eenmalige bijdrage van minimaal *f*500,- wordt men 'Begunstiger voor het leven'. Bedrijven kunnen zich ook als sponsor aanmelden. Dat kost minimaal *f*300,- per jaar, waarvoor men een naamsvermelding krijgt op het sponsorbord.
Zowel begunstigers als sponsors ontvangen een gezinskaart, waarop tijdens de open dagen gratis het museum kan worden bezocht. Verder ontvangt men vier keer per jaar de Fort Ordonnans.

Openingstijden

Het Nederlands Kustverdedigingsmuseum is in 2000 van mei tot en met november elk eerste weekend van de maand geopend: 6 en 7 mei, 3 en 4 juni, 1 en 2 juli, 5 en 6 augustus, 2 en 3 september, 7 en 8 oktober en 4 en 5 november.
Op zaterdag is het museum geopend van 13.00 tot 16.00 uur en op zondag van 12.00 tot 16.00 uur.
Daarnaast is het museum geopend in het museumweekend van 15 en 16 april, op Tweede Paasdag 24 april, op Koninginnedag 30 april, op Tweede Pinksterdag 12 juni en op Monumentendag 9 september.
Tijdens de open dagen bedraagt de toegangsprijs *f*6,- voor volwassenen. Kinderen van 4 tot 12 jaar en 65-plussers betalen *f*3,-. Kinderen tot 4 jaar en begunstigers hebben gratis toegang.

Zondagrondleidingen

In de winterperiode zijn er op de zondagen weer rondleidingen om 12.30 en om 14.30 uur. Het gaat om de volgende data: 30 januari; 6, 13, 20 en 27 februari; 5, 12, 19 en 26 maart.
Meelopen kost voor alle leeftijden *f*6,-.

Vakanties

Ook in de vakanties zijn er weer rondleidingen. Deze zijn op dinsdag 29 februari, donderdag 2 maart, dinsdag 7 maart en donderdag 9 maart, dinsdag 2 mei en donderdag mei.
In juli zijn er rondleidingen op 4, 6, 11, 13, 18, 20, 25 en 27 juli. In augustus op 1, 3, 8, 10, 15, 17, 22, 24, 29 en 31 augustus.
In oktober zijn er rondleidingen op 17, 19, 24 en 26 oktober. De laatste rondleiding is op donderdag 28 december 2000.
Voor al deze vakantierondleidingen geldt dat ze om 13.30 uur beginnen en dat meelopen *f*6,- kost.

Op afspraak

Voor groepen van minimaal tien personen kunnen er op afwijkende tijden rondleidingen worden georganiseerd. De kosten bedragen *f*6,- per persoon. Voor scholen geldt *f*3,- per persoon.
Voor een afspraak kan contact worden opgenomen met het Kustverdedigingsmuseum op 0174-382898 of fax 0174-310128.

STICHTING

OKTOBER 2000

FORT ORDONNANS

UITGAVE: NEDERLANDS KUSTVERDEDIGINGSMUSEUM 'FORT AAN DEN HOEK VAN HOLLAND'

Eerste spade Museumpark voorlopig nog niet de grond in

De aanleg van het Museumpark is opnieuw uitgesteld. Eerst moet het hele terrein '[illegible]nvrij' worden gemaakt. Ondertussen wordt wel gewerkt aan de renovatie van het liftgebouw en het naastgelegen pand. Ook het zgn. M-gebouw wordt onder handen genomen. Er zit al een nieuw dak op en het is van binnen leeggehaald.

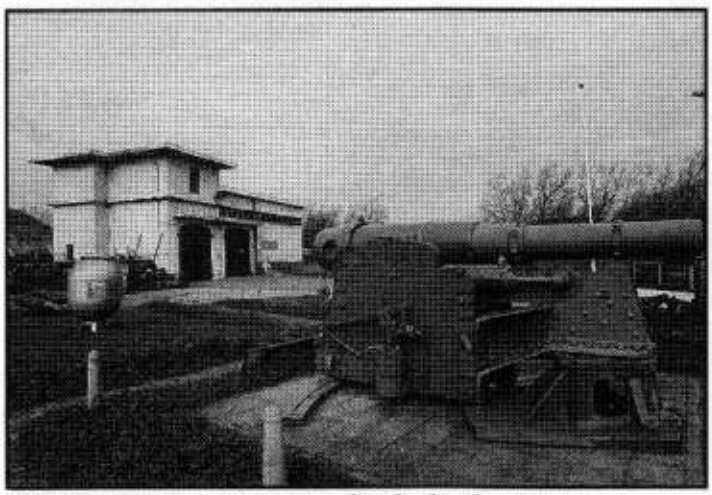

Het liftgebouw wordt momenteel onder handen genomen.

FOTO: WEGENER SUTHOFF WEEKBLADEN

Al een keer eerder waren de plannen uitgesteld. De aanleiding is nog steeds hetzelfde, namelijk de explosieven uit de Tweede Wereldoorlog, die zijn gevonden in het Waterwegpark waar het Museumpark weer een onderdeel van wordt. In het Waterwegpark zitten veel meer explosieven in de grond, dan aanvankelijk was ingeschat. De grond moet nu [illegible]den gezeefd. Dat betekent [illegible] het allemaal veel langer g[illegible]duren dan was gepland.

Werkgroep

De aannemer kan nu ook pas veel later beginnen met het zeven van de grond rond het Fort.

Het Fort en het OBR, het Ontwikkelings Bedrijf Rotterdam, hebben het achterstallig onderhoud aan de gebouwen op het Fortterrein overigens 'overgenomen' van Defensie.
Er is inmiddels een werkgroep geinstalleerd, die de renovatie gaat begeleiden en uitvoering gaat geven aan Museumpark. De werkgroep wordt voorgezeten door Eric Mostert, die de contacten onderhoudt met het OBR. Piet Hokke buigt zich vooral over de inrichting en is tevens benoemd tot 'schatbewaarder'. Als historici hebben Dick Ruis, Jaap Slotboom en Roland Blok zitting in de werkgroep, terwijl Rob Wissink vanuit zijn werkgroep Special Products de kennis inbrengt.

Gebouwen

Inmiddels zijn het stucwerk, de scheuren en de betonrot van het liftgebouw aangepakt. Ook het M-gebouw heeft een metamorfose ondergaan. Het M-gebouw is de oude ruïne die nu verscholen ligt achter het groen. Het gebouw is allereerst 'toonbaar' gemaakt. De inrichting, gedacht wordt aan een expositie over de geschiedenis van de luchtverdediging en een theehuis, komt in een veel later stadium aan de orde. Eerst moeten de opstallen bij de trap worden gerenoveerd, want die moeten straks als entreegebouw gaan fungeren. Hier kan de bezoeker ook nadere informatie vinden over het museum.
Als het graafwerk voor het buitenmuseum eenmaal klaar is - maar niemand kan nog zeggen wanneer dat is - gaat het echte werk beginnen voor de vrijwilligers van het Fort. Erik Mostert: "Er komt enorm veel werk op ons af. Daarom ook zullen de komende tijd binnen de Fortmuren alleen de allernoodzakelijkste onderhoudsklussen worden uitgevoerd. Zo werken we momenteel aan het vervaardigen en installeren van branddeuren. Die moeten er echt zo snel mogelijk in, omdat de brandweer dat van ons als museum eist. Daarna zullen we onze aandacht uitsluitend gaan richten op het Museumpark."
Het streven is ernaar het Museumpark gelijktijdig met het Waterwegpark te openen. Het is de bedoeling dat er een openingsfeest komt, waarbij de bezoekers en dan met name de kinderen centraal komen te staan. Het is de bedoeling, dat op het boventerrein van het fort de ontwikkeling van houten fort tot betonnen schuilkelder zichtbaar wordt gemaakt door middel van de reconstructie van een aantal verdedigingswerken uit de diverse tijdperken. Verder zal er een verhoogde uitkijkpost op het terrein worden geplaatst, vanwaar het publiek uitzicht heeft op het fort en de fortgracht.

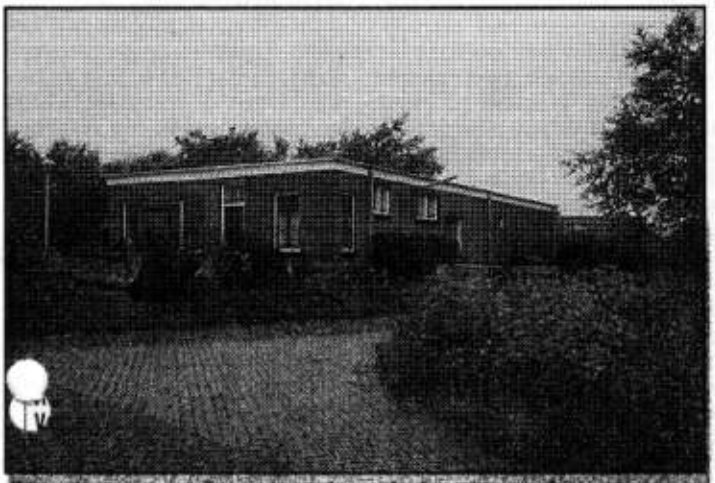

Dit gebouw naast de trap wordt straks het entreegebouw.

FOTO: NEDERLANDS KUSTVERDEDIGINGSMUSEUM

INHOUD

2
Aggregaten-expositie nieuwste aanwinst

3
Feestelijk eerbetoon aan Irish Guards

6
Slag bij Nieuwpoort nagespeeld